

részt kifogásolta, a végrehajtás a kifogásolt rész erejéig a kényszeregyességi bíróság részéről el nem rendelhető még akkor sem, ha az adós az eljáráson kívül a követelés fennállását el is ismerte. Ha pedig az adós ellen a követelés el nem ismert része erejéig végrehajtható ítélet hozatott, az ítélet alapján a végrehajtás csak a perbíróságnál kérhető (Bp. T. 8. P. 11.195/1925/22. sz.). Minthogy a R. 62. §-a és a 61.000/1915. I. M. sz. rendelet 4. §-a a követelésnek a táblás kimutatásba való felvételéhez köti a végrehajtás elrendelhetőségét s minthogy e jogszabályok nem zárják ki, hogy a táblás kimutatásba oly hitelező is felvétessék, akinek követelését csak az adós, de a hitelező maga nem jelentette be: ennél fogva a hitelező fontos érdeke, hogy a táblás kimutatásba bekerüljön s ezért az elsőbíróságot hivatalból is utasítani kell a megfelelő kiegészítésre, ha ezt elmulasztotta (Bp. T. 8. P. 10.777/1925/12. sz.).

Dr. Meszlény Artur.

„Nem vagyok jogviszonyban.” Ha valaki fáradtságot venne arra, hogy a szokásos perbeli védekezéseket kategorizálja, úgy igen jelentékeny szerep jutna annak a védekezési módnak, amely a peres felek közötti jogviszony hiányával védekezik és amelynek szokásos kifejezési módja: „nem vagyok jogviszonyban”. Amily kétségtelen dolog, hogy ez a védekezés az esetek jó részében komoly érdekeket takar, annyira nyilvánvaló az is, hogy ez a védekezés sokszor a per elhuzását, zavarkeltést, az anyagi igazság érvényesítésének megakadályozását kívánná elérni. Ennek a tényállás és az igazság elhomályosítására irányuló igyekezetnek a sikerét a jog formális szemlélete bizony sokszor alátámasztja és az anyagi igazság rovására gyakran kerül ez az álérv tetszetős jogi kontóshoz a bíróság elé. A „nem vagyok jogviszonyban” védekezés lényege rendszerint az, hogy a szerződéses kötelék hiányát hozza fel a fél. Jogviszonyban lehetünk azonban mással, szerződés nélkül is, mihelyest van jogtétel, amely a felek surlódó érdekellentéteinek elrendezésére szabályt ad. Jogviszonyba kerülnek a felek valamelyikük deliktuma folytán. Jogviszonyt teremt a felek között az alaptalan gazdálkodás, a vétlen felelőség tétele; jogviszonyba kerülnek a felek a kétszeres eladásnál, noha kettőjük között nincs szerződés és a kapocs közöttük csak az, hogy mindegyikük egy harmadikkal szerződött. Ezekben az esetekben hiába hangoztatná bárki a „nem vagyok jogviszonyban” jelszavát. noha a szerződéses kötelék mindenütt hiányzik.

A kérdés bővebb kifejtést is megérdemelne, különösen a bírói gyakorlatban felmerülő esetek feldolgozásával. Ez alkalommal is egy kuriai döntés (P. VII. 6600/1925.) teszi aktuálissá e megjegyzéseket, amely a következő tényállást bírálta el. Egy nagy marhabizományi cég állandó összeköttetést tart fenn vidéki marha-

kereskedőkkel, ezeket pénzzel látja el, hogy az ekként előlegezett összegekkel marhákat vásároljanak, amelyeket kötelesek az előleget nyújtó cégnek budapesti vagy bécsi bizományi eladásra megküldeni. A bizományos cég az előlegeket akként nyújtja, hogy a vidéki megbízott, aki rendszerint maga is önálló kereskedő és sokszor bejegyzett cég, ezeket az előlegeket, mint a bizományos cég előlegeit nyújtja a marha eladóinak. Ebből az összeköttetésből fakadt a per, amelyet a vidéki kereskedő, aki ezuttal bejegyzett cég, indít saját nevében az eladó ellen. Az alperes azzal védekezik, hogy felperessel jogviszonyban nincs, bár az előlegeket tőle kapta, a megállapodást vele létesítette, de a felperes az előlegeket a bizományos cég nevében adta, aki ezen előlegeket ekként el is könyvelte. Az első bíróság a védekezésnek helyt adott és a keresetet elutasította. Az ítélet után a felperes követelését engedményezte a bizományos cégre, és most már az engedmény alapján felperesként a bizományos cég nyújtotta be a felebbezést. A Tábla az engedményes felperes javára alperest elmarasztalta. Az ítélet ellen alperes élt felülvizsgálattal és pedig két okból, kifogásolta azt, hogy a másodbíróság az engedményes felebbezését elfogadta, kifogásolta továbbá ezuttal is a felperes keresetösségi jogát. A Kuria kimondotta, hogy az engedményt a felebbezési jog megilleti, e tekintetben tehát a felülvizsgálat sikertelen. Egyébként azonban annak megállapítása után, hogy a követelés a fentebb említett körülmények miatt már eredetileg a marhabizományos céget illette meg és így az eredeti felperesnek követelése nem volt alperessel szemben, miért is engedményesének sincs, mint engedményesnek alperes ellen követelése. A felperes engedményes tehát azért vesztette el a pert, mert a peresített követelés — az övé.

El kell ismerni, hogy a Kuria okfejtése dogmatikailag helyes, de a döntést mégis a tulhajtott dogmatizmus nemkívánatos esetei közé kell sorozni. A gyakorlati józanság a jogászai elmeél finomságával sehogysem tudja beérni, mert azt érzi, hogy valami hibának kell lenni a jogban, ha valaki azért nem kapja meg a követelést, mert ez az elutasító ítélet indokolása szerint őt illeti. Bizonyos az is, hogy a megfelelő jogi eszközök igénybe vételével ez a furcsa eredmény elhárítható lett volna. Az engedményezés nyilván azért született meg, hogy a „nem vagyok jogviszonyban“ kifogást tárgytalanná tegye. Azonban a helyes eszköz erre a célra a főbeavatkozási per megindítása lett volna, ami annál könnyebben állott rendelkezésre, mert hiszen perrendünk szerint a főbe-

avatkozási per akkor is megindítható, ha az alapper felelkezési stádiumban van. A gyakorlatban máskor is szokásos volt ily esetben az engedményezés eszközhöz nyulni és ez a megoldás még ha jogászilag nem is korrekt, amiben a Kuria álláspontjának igazat kell adni, akkor is megszünteti az alperesnek a netáni kétszeri fizetésben rejlő veszélyeztetését. Mert ha elvileg elképzelhető is, hogy az engedményes utóbb saját jogán egy második pert indítana, nyilván nem akadna bíró, aki a követelést még fennállónak mondaná. Az alperesi érdekvédelem szempontjából tehát a „nem vagyok jogviszonyban“ kifogásnak az engedményezés után értelme nincs, mert az alperes jogosultan csak azt kívánhatja, hogy az ő vitája azzal a féllel tárgyalassék le, aki az ő állítása szerint vele jogviszonyban van és szükség esetére ennek javára marasztaltassék. Okulásul mindenesetre feljegyzendő, hogy az engedményezés helyett a főbeavatkozási per indítása a helyes jogászai megoldás.

A Kuria ítéleteiben újabban sürűn és tegyük hozzá, örvendeteően olvasható oly kijelentés, amely a jogi sérelem fennforgása dacára is, érdeksérelem híján, a jogi sérelemnek nem tulajdonít jelentőséget. Ez lett volna a helyes a jelen esetben is, hogy a Kuria leszögezvén azt a teoretikusan helyes álláspontját, hogy az engedményes nem rendelkezhet több joggal, mint az engedményező, a kifogást az esetben mégis súlytalannak jelentette volna ki a gyakorlati érdeksérelem hiánya okából. És általában kívánatos volna a „nem vagyok jogviszonyban“ kifogás elbírálásánál irányadó szempontként tekinteni azt, hogy vajjon van-e e kifogás mögött komoly érdek és a kifogás formai igazsága ellenére is mellőzendő, ha érdeksérelem ebből a védekező félre nem hárul. (B. S.)

Törvénytelen gyermek öröklési joga. Felperesek megállapítási pert indítottak, hogy üknagynénjük hagyatékában néhai nagyanyjuk jogán, aki az örökhagyónak unokahuga volt, öröklési kapcsolatuk megállapíttassék. A felperesek atyja az örökhagyó unokahugának törvénytelen gyermeke volt. A Kuria P. I. 1913/1925. sz. ítéletében hivatkozással az állandó bírói gyakorlatra, felperesek kereseti jogát megállapította, mondván, hogy ha az anya, aki törvénytelen gyermeket hagyott hátra, előbb hal meg, mint a rokona, aki után örökölt volna, törvénytelen gyermekét a képviseleti elv alapján az anyának említett rokona után törvényes öröklési jog illeti meg. Kimondotta továbbá a Kuria, hogy a törvénytelen gyermek törvényes örökös jogosultságára az aktualiter hatályban levő joggyakorlat irányadó akkor is, ha az